

2012

Hát persze, hogy világvé

ITT A VILÁGVÉGE?

Minden év végi lapomból visszahoz a posta ötöt-tízet, amit rosszul címeztem meg. Ennek többszöröse évente, ahol változtatni kell a címezésen: leggyakrabban az intézmény neve módosul, van ahol az utcáé, és persze van, aki maga is munkahelyet vált/veszít, lakást cserél, nyugdíjba vonul stb.

E levél feladásakor nem tudom biztosan megmondani, hogy a visszajövő leveleknek milyen intézménybe, postacímre kell eljutniuk. Nem tudom, mi lesz a telefonszámom, marad-e az e-mail címem, a honlapom, – ha nem, át lesz-e legalább irányítva egy új címre. Nem tudom, melyik lesz a szobám, és pontosan mikor is költözik el az intézet.

Átugranék most olyan apróbb kétségeimen, hogy szerény megtakarításaim jövő ilyenkor vajon milyen pénznemben lesznek, és ki rendelkezhet vele; – vagy, hogy mi lesz a Magyar Köztársaság helyén.

Ezen túlmenően arra sem vennék mérget, hogy akkor lesz-e például még euró; és mekkora lesz, lesz-e egyáltalán Európai Unió (bár utóbbi változásokhoz példátlanul – valószínűtlenül – gyors uniós döntésekre lenne szükség...).

Ebben a nagy bizonytalanságban egyetlen dolog van, amiben száz százalékig biztos lehetek: ez pedig az, hogy **2012. december 21-én nem lesz világvége.**

E jövendölésem nem csupán *piár* szempontból ésszerű (soha senkit nem tudtak /fog-nak tudni/ megdicsérni azért, mert a világvégére vonatkozó jóslata teljesült ☺), de akkor is erre a megállapításra kell jutni, ha áttanulmányozzuk a világvége jóslatok alapjául szolgáló maja naptármodellt.

A maja naptár a 20-as számrendszeren alapszik. Ez néha kombinálódik a 13-as rendszerrel, máskor meg mással, ha a valóságtól túl messze szakadna. Így egy *vinál* („hét”, nevezhetjük hónapnak is) húsz különböző nevű napból áll. Ha a világ egyszerű modell szerinti rendben működne, 20 *vinál* alkotna egy évet, 400 naposát: – ám sajnos a Föld pályája ezt nem tartja tiszteletben. A maják inkább 13 *vinál*ból alkottak egy *tzolkin* nevű 260 napos egységet, ez legalább rendben van (mivel semmi köze bármelyik valós csillagászati időegységhez). Megalkuvóbb maja matematikusok/politikusok viszont úgy látták, ha a Hold járása el is hanyagolható, a Nap-évvel mégis kellene valamilyen viszonyt létesíteni. Ezért megalkották a *tun*-t, 20 helyett 18 *vinál*ból, ami majdnem egy év, csak 5 napot kell mindig hozzátenni, hogy megkapjuk a 365 napos normál esztendő. A nagyjából négyévenkénti szökőnapokat nem aprózták el, hanem 52 évenként, (ami éppen 73 *tzolkin*, azaz a kétféle számítás itt találkozik), kellett a felgyűlt 13 szökőnapot beiktatni, és minden mehetett tovább. (Érdekesség, hogy az 52 évenkénti 13 szökőnap jobban közelíti a csillagászati évet, mint a Gergely naptár: utóbbit 3300 évenként egy nappal korrigálni kell, a maja naptárat csak 12 000 évenként.)

Innentől már nincs akadálya a húszas számrendszer folytatásának: 20 *tun* alkot egy *katur*-t; 20 *katur* egy *baktun*-t (kb. 400 év); 20 *baktun* egy *pictun*-t (8000 év) és így tovább, *calabtun*, *kinchiltun* – sehol egy világvége.

Na ja, így van ez, ha a világ folyásában túl sok szerepet kapnak a matematikusok, és kihagyják a társadalomtudományt. A modellkészítés azonban nemcsak a természeti valósággal ütközhet, hanem a társadalmival is.

Márpedig a legenda akkor keletkezett, amikor a húsz baktun beláthatatlannak tűnt, és az ugyancsak igen távoli 13 baktunnál (260 katun, kb. 5200 év) lezárták a számolgatást. A maja legenda szerinti világ keletkezése a mi időszámításunk kezdete előtt 3114. augusztus 11-re esett. Az innen számított tizenharmadik baktun 2012. december 21-én ér véget. (Ez a 13. baktun, 20. katun, 20. tun, 18. vinál 20. napja – ha nem sorszámként jelöljük, hanem a betöltött egységeket 0-val kezdve, akkor 12:19:19:17:19.)

Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy 2012. december 21-én valami valóban véget fog érni, nevezetesen az, ami i.e. 3114-ben kezdődött, vagyis a modellbeli, legendabeli idő. Ám hiba lenne összekeverni a modellt a valósággal. A történetből látszik, hogy a maja tudósok mindig is tudták ezt, és a tiszta elméleti modelljüket hajlandóak voltak módosítani, ha a valóság úgy kívánta.

Előbb-utóbb nekünk is el kellene jutunk a maják szintjére.

Remélem, hogy mindenki megnyugodott a 2012-es évet illetően. További megnyugtásul már most jelzem, hogy a jövő évi leveletem igyekszem korábban feladni, hogy már december 21-e előtt megérkezzen.

Kellemes karácsonyt, és optimista, boldog új tunt kívánok!

Fleischer Tamas